СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 66. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 4-го квітня 1946. No. 66. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, April 4, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СПОСОБИ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ЖИТТЯ В МАЙНАХ, ЦЕ „НЕЗМІННЕ МІНІМУМ"

На денний порядок нарад в конференції між підприємцями й юнією поставили підкомісії майнерської юнії два домагання для беспеченства життя вчасі праці в копальнях, а предсідник юнії Джан Л. Луїс назвав ці домагання „незмінне мінімум". Ці домагання такі: 1. в кожній майні місцевий відділ юнії вибере комітет беспеченства, який матиме право оглядати виряд в майні для беспеченства праці. Коли комітет завважить, що виряд або відносини в закопі загрожують життю робітників, члени комітету мають негайно повідомити про це управителя майни; а як небеспека вже грозить, самі мають право усунути робітників із небеспечного місця; 2. інспектори федерального бюра мають у відповідних відступах часу складати звіт про відносини беспеченства, а кожна сторона має право відклику до Бюра Майн Злучених Держав. Додаткове домагання таке, щоб забеспечити питну воду в майнах від можливости затроєння чи занечищення.

ФИЛІ НА ПАСИФІКУ СЛАБНУТЬ, ШКОДА РОСТЕ.

Нові потрясення морського дна повторяються раз-у-раз на Тихому океані, одначе вони не викликають такого великого хвилювання води, як було в початках. Агенція Асошіейтед Прес пробує від себе робити обчислення страт в людськім життю і приходить до висновку, що початкові втрати були перебільшені. Зате шкода матеріяльна показується більша, ніж можна було в початках обчислити. Руїна поширилася на просторі від Алевтських островів, попри Аляску аж по Чіле й Перу в Південній Америці.

ПЕРША ІМІҐРАНТКА З УКРАЇНИ В АМЕРИЦІ.

Перші іміґрантки із Советів прибули до Ню Йорку у вівторок 3 квітня кораблем „Бразилія", який пристановився в причалі ч. 90 на ріці Гудсоні при 50 вулиці. Ними є: Еда Кузміна з Ленінграду, й українка Стефанія Мостенська. Обі вони є замужні за американськими вояками, які остали в Бельгії, але жінкам дали дозвіл приїхати до Америки. Стефанія була невільницею в німецькім таборі, де її пізнав американський сержант Борис Мостенський син православного українського священика з Нортгемптон, Па.

УРЯД ХОЧЕ ПЛАТИТИ ФАРМЕРАМ НАЙВИЩУ ЦІНУ ЗА ПШЕНИЦЮ.

Департамент рільництва виявив, що заплатить фармерам повну ціну, яка буде на ринку за пшеницю від тепер аж до кінця липня. Гроші заплатить колинебудь до березня 1947 року тому, що хоче дістати від них як найбільше збіжжа для ратунку голодних у світі. Обчисляють, що в дні 1 січня біжучого року було між американськими фармерами 369,000,000 бушлів пшениці, бо вони надіялися зужити її як кобм для худоби. Плян закупна пшениці одобрив новий генеральний директор УНРРА, Фіорельо Ля Ґвардія.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ОДОБРЮЄ АТОМОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ.

Сенатська Комісія для Атомової Енергії приняла одноголосно законопроєкт МакМагона про контролю атомової сили з поправками сенатора Ванденберга. На підставі поправки військова частина цеї комісії має право рішати лише про вжиток атомової енергії для військових цілей, а решта залежатиме від цивільних членів комісії. Ще додано, що військових членів омісії не буде іменувати президент, а секретарі флоти й армії.

МІСЦЕ ДЛЯ 51,000 НОВИХ СТУДЕНТІВ

Не зважаючи на різні труднощі з повертаючими ветеранами, уряд пильно працює для добуття місця для їх науки в каледжах. Нюйорське стейтове товариство директорів шкіл обчисляє, що 51,000 нових студентів найдуть приміщення у каледжах. Як приклад подані такі цифри: в університеті Ню Йорк приміження найдуть5,000 студентів, у Гарварді 1,000, в Монтана Стейт Юниверситі 1,000, в Сиракюз 1,000, Пенсилвенія Стейт Каледж 1,000. Загалом звідомляють, що 48 каледжів засипаних новими зголошеннями в студії.

ДЕМОКРАТИ В РЕВОЛЬТІ ПРОТИ ПРОВОДУ.

Члени палати репрезентатів з південних стейтів піднесли вітверту револьту проти голови Краевого Демократичного Комітету Роберта Ганеґана за те, що він дорікав цим конґресменам за їх голосування для приняття законопроекту Кейза з обмеженням права страйку, хоч проти нього негодує теперішня адміністрація. Щоб довести д опорозуміння, Ганеґан іменував окрему комісію замирення.

Америка хоче ратувати Міхайловіча від нехибної смерти з рук Тіта

Департамент стейту у Вашінгтоні вислав через американську амбасаду в Білгороді прохання до югославського уряду, щоб дозволив американським воякам стануги на суді в обороні ґенерала Драджі Михайловіча, що то його зловив Тіто у свої руки і хоче покарати карою смерти як зрадника. Америка представляє Югославії заслуги Михайловіча як провідника сербських повстанців вчасі німецької інвазії. Ці заслуги, це поміч Аліянтам у визволенню Югославії, а зокрема виратування американських парашутистів перед націстівською небеспекою, коли ці парашутисти спустилися на югославську територію для морального скріплення Михайловіча. Америка прохала негайної відповіди на це представлення, але досі відповідь ще не наспіла, хоч письмо внесене негайно після арештування Михайловіча 24. березня.

МЕСЕРСМИТ МАЄ БУТИ НАЗНАЧЕНИЙ АМБАСАДОРОМ ДО АРҐЕНТИНИ

Теперішний амбасадор до Мексика, Джордж С. Месерсмит, має бути назначений амбасадором до Арґентини, як це загально говорять у Вашінгтоні. Він є фаховим дипльоматом, знає відносини Арґентині, бо був там давніше консулем. З Буенос Айрес звідомляють, що іменування американського амбасадора викликало дуже прихильний настрій в урядових колах, бо там є цього переконання, що політика Злучених Держав супроти Арґентини була помилкова і що тепер ця політика буде направлена.

У черговій синдикованій статті пише бувший американський підсекретар закордонних справ Сомнер Велес, що вибір Перона є потвердженням його остороги, що вмішування Злучених Держав в справи Арґентини може лише скріпити консервативні групи.

БУДУТЬ РАДИТИ НАД ПРАВОМ ВЕТА В РАДІ ЗАБЕСПЕКИ О.О.Д.

При Орґанізації Обєднаних Держав існує комісія експертів для укладання правил поступовання. Предсідник комісії д-р Юен-лі Ліянг з Китаю виявив, що вже незабаром комісія почне наради над уживанням в практиці права вета, признаного Пятьом Потугам на конференції в Сан Франсиско. Звіт комісії має бути предложений Раді Забеспеки.

Американці беруться відсилати скитальців до їхніх країв, зокрема до Польщі

Кореспондент часопису Ню Йорк Таймс пише з Франкфурту над Меном про те, що Американське Мілітарне Управління береться з весною до висилки скитальців з американської зони до країв, звідки ті скитальці походять. Пише, що ще остало в американській зоні 330,000 скитальців, а в тому 180,000 поляків. Далі кажеться, що вже пороблено умови з урядами Польщі й Чехословаччини в справі транспортації. Внаслідок цеї умови буде тепер можна відсилати денно 7,200 поляків у шістьох поїздах. Американська влада буде харчувати скитальців у часі подорожі. Американські офіцири, що наглядають над скитальцями, тепер переконують їх, щоби вони вертали домів. Теж розкидують польські ґазети, видавані в Варшаві, чого досі не було, бо польські скитальці були в звязку з польським урядом у Лондоні, а не тим, що є в Варшаві. Далі кажеться, що многі поляки, що вже рішились вертати, тепер відмовились вертати, як почули, що діється у Польщі від тих, що вернули до Польщі, а потім вивтікали з неї й знов опинились у скитальчих таборах. Вони рішились остати в Німеччині, якщо не зможуть дістатись до Америки, чи до інших заморських країв.

ХАРЧЕВА КОНФЕРЕНЦІЯ БЕЗ СОВЄТІВ І ЇХ САТЕЛІТІВ КРІМ ПОЛЬЩІ.

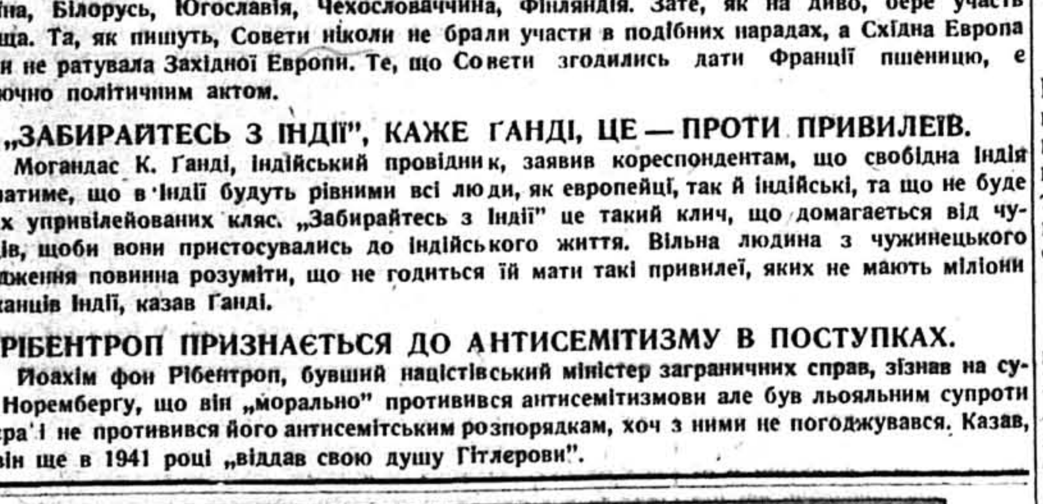
В Лондоні заповіджено на середу дуже важну міжнародну конференцію: У справі ратування Европи від голодової смерти. Та в конференції не беруть участи: Советський Союз, Україна, Білорусь, Югославія, Чехословаччина, Фінляндія. Зате, як на диво, бере участь Польща. Та, як пишуть, Совети ніколи не брали участи в подібних нарадах, а Східна Европа ніколи не ратувала Західної Европи. Те, що Совети згодились дати Франції пшеницю, є виключно політичним актом.

„ЗАБИРАЙТЕСЬ З ІНДІЇ", КАЖЕ ҐАНДІ, ЦЕ — ПРОТИ ПРИВИЛЕЇВ.

Моґандас К. Ґанді, індійський провідник, заявив кореспондентам, що свобідна Індія означатиме, що в Індії будуть рівними всі люди, як европейці, так й індійські, та що не буде ніяких упривілейованих кляс. „Забирайтесь з Індії" це такий клич, що домагається від чужинців, щоби вони пристосувались до індійського життя. Вільна людина з чужинецького походження повинна розуміти, що не годиться їй мати такі привилеї, яких не мають міліони мешканців Індії, казав Ґанді.

РІБЕНТРОП ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО АНТИСЕМІТИЗМУ В ПОСТУПКАХ.

Йоахім фон Рібентроп, бувший націстівський міністер заграничних справ, зізнав на суді в Норемберґу, що він „морально" противився антисемітизмови але був льояльним супроти Гітлера і не противився його антисемітськым розпорядкам, хоч з ними не погоджувався. Казав, що він це в 1941 році „віддав свою душу Гітлерови".

ЯК БИ ТО ДІСТАТИ ТРОХИ ГРОШЕЙ З АМЕРИКИ? — Це є журба Ліона Блюма, французького надзвичайного амбасадора, що прибув до Злучених Держав у справі позички для Франції. Посередині бачимо президента Трумана, усміхненого, а з ліва Блюма. Зправа прислухується Анрі Боне, французький амбасадор у Вашінгтоні.

СОВЄТИ ЗАЧАЛИ ВИЦОФУВАТИ ВІЙСЬКО З ІРАНУ

З Тегерану, столиці Ірану, звідомляють, що советські частини, що становили ґарнізон в Мешед, відійшли й вже мали перейти на советську територію. Відходячи позабирали з будинків ґарнізону вікна, двері й тим подібне і продали це по дорозі.

РАДА ЗАБЕСПЕКИ ДІСТАЛА ВІДПОВІДИ.

Як інформують, то Рада Забеспеки Обєднаних Держав, що зійшлася в середу в Гонтер Каледж в Ню Йорку знову на наради, дістала відповіди в іранській справі як з Москви, так і з Тегерану. Та виявляється, що обидві не є вистарчальні. Заповідають, що справа Ірану буде відложена до 10. квітня, як цього домагався советський представник Громико, та що до цього часу вона вияснится до цеї міри, що не буде потреби Раді Забеспеки далі нею займатися. А це знов вибавилоб її з великого клопоту. Найважніше в тому спорі те, щоб Совети вицофали з Ірану свої війська. А це мабуть станеться.

АТАКУЮТЬ БРИТАНІЮ І АМЕРИКУ.

Видаваний у Москві журнал „Ню Таймс" розписується широко над іранською справою і твердить, що Іран є тільки „фантом в політичній грі британських та американських інтересів". Далі атакується американських і британських консулів в Ірані, що фальшиво звідомляють про рухи советських військ, як і взагалі про події в Азербейджані та в Табріз, столиці цеї „автономної републики". Ще далі атакується Злучені Держави, Британію та Францію за те, що не перевели якслід німецької чистки, та що ще держать у своїх зонах в Німеччині кілька сот тисяч німецького війська. Ґен. Ґалактьонов пише в окремім артикулі цього маґазину, що не зважаючи на те, що Німеччина і Японія розгромлені, все ще є можливости „імперіялістичної аґресії". З тим звязав він атаку на премієра канадійської провінції Онтеріо за те, що він говорив про можливість нападу на Канаду збоку Совєтів. Назагал тон усіх статей є такий, що Советам треба рахуватись з тим, що „монополістичний капіталізм" може створити „нові аґресивні сили".

РОЗСТРІЛЯЛИ ҐЕН. ГОМУ.

В Льос Банос, 20 миль від Манілі, столиці Филипин, розстріляли японського ґенерала Масаґару Гому, відомого переможця Бгаану і Кореґідору і того, що зарядив „Похід Смерти", у якому згинуло 17,200 американських і филипинських полонених. Ґен. МекАртур відмовився помилувати його, бо злочини, які виявлено на суді, були того роду, що їх не можна було виправдати і неґідні людини, що носить вояцький і старшинський мундір.

БРИТАНІЯ ЗА СОЮЗ З ФРАНЦІЄЮ.

Британія змінила курс заграничної політики в Европі в такий спосіб, що тепер настає на всі лади, щоби був відновлений давний британсько-французький союз. Про такий союз приязні й забеспеки заговорить в британськім парляменті Ернст Бевин, британський міністер заграничних справ. Вислідом цього, що буде, між іншим, те, що Англія стане по стороні Франції в справі Рурської Области і Леванту.

АНҐЛІЯ І ЄҐИПЕТ.

В скорому часі відїде з Анґлії до Каїра спеціяльна місія, на чолі якої стоятиме заграничний міністер Бевин, щоби на місці вирішити справу відновлення Анґльо-Єґипетського договору з 1936 року. Найважніша проблема ця, що Єґипет домагається, щоб Анґлія вицофала з краю всі свої війська. Знов Анґлія стоїть на становищі, що ті війська є властиво тільки для охорони Суезького каналу. Єґипет обстоює, що присутність чужинецького війська колідує з незалежністю краю. Та назагал є вдоволення в Єґипті з цього, що Анґлія висилає місію з самим міністром заграничних справ як головою.

КРІЗА З ХАРЧАМИ В ЕСПАНІЇ.

Про Еспанію пишуть тепер американські кореспонденти в такий спосіб, що ґенераліссимус Франко переживає найтяжчу крізу, але не політичну, але харчеву. Теж погіршилось його становище через британсько-французьке зближення.

ПО ВИБОРАХ В ҐРЕЦІЇ.

В Греції відбулись вибори до парляменту, але не голосувало від 45—50% управнених до голосовання. Перемогла при виборах Народня Партія, що дістала 200 місць в парляменті на усіх 357. Реґент, архиєпископ Дамаскінос, поручив Константинови Тсальдарісови, монархістови і провідникови Народньої Партії, сформувати міністерський кабінет. Можливо, що вдасться зложити коаліційний кабінет, але монархісти заявляють, що якщо це не вдасться, то вони самі готові правити. Ліві твердять, що вони теж віднесли перемогу, бо взивали не іти до голосовання.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОБЛУДА З АНТИСЕМІТИЗМОМ

У своїй пропаґанді, зверненій проти некомуністичних, українських груп і діянь, большевики видвигають постійно закид антисемітизму. Де є тільки „тризуб" — там антисемітизм. Де „петлюрівці" — там обовязково жидівські погроми. І те саме, коли мова про „жовтоблакитників", „українських націоналістів", чи когобудь іншого, що є зарахований ними до українських „самостійників". Де „самостійники" — там „бандити", де українське самостійництво — там бандитизм. Просто в большевиків не можливе, щоб українець-самостійник — міг бути чесною та порядною людиною.

Така є у них партійна лінія — однакова як в Европі, так в Канаді, у нас, чи деінде. З усіх сторін ідуть ті самі промови, те саме передається через радія, і те саме в большевицьких ґазетах. Де тільки в них яка згадка про український визвольний рух чи людей, що не піддались Москві, а обороняють самостійну Україну, там зараз-же, і то на самім початку, зазначення; що це рух антисемітський, а особи, про які мова — антисеміти. А тепер ще додається постійно, що це — бандити, горлорізи, грабіжники.

Виходилоб, що українці складаються тепер тільки з комуністів і бандитів, а властиво з комуністів і антисемітів. Ті, що є порядними людьми, стоять при советськім режімі в Україні й дякують Сталінови і Кремлеви за визволення. Всі другі — то антисеміти, ґітлерівці, ґестаповці, бандити. Або іншим словом — скитальці.

Ось такою то зброєю воює тепер кремлінська пропаґанда через свої аґентури в світі проти тих українців, для яких комуністична влада в Україні не є владою українського народу, а тільки чужою владою, насадженою Кремлем, а лад в Україні не українським ладом, але чужим, московсько-червоним, насильно насадженим. Усіх тих українців хоче Кремль фізично, знищити, як в Україні, так і поза Україною. А як уже не може їх вбити фізично, то пробує вбити їх принаймні морально. Звідси і постійна комуністична антисемітська прищіпка до кожного не-комуністичного українского руху, що є проти кремлінської диктатури в Україні. Рахує вона, між іншим, і на те, що як були у всіх краях під Ґітлером люди, що допускались злочинів над жидами, то могли бути такі й між українцями. Бо як Ґестапо могло вислуговатись при морді жидів сином визначного сіоніста І. Ґрунбавма, то могло вислугуватись при своїх злочинах навіть і деким з українців. Ми не знаємо, чи такі були, а якби були, то певно їх не боронилиб. Ми боронимо тільки чесне імя цілої маси українців — жертв націзму і комунізму. Вони є такими самими жертвами, якими є жидівські жертви, включно з тими 150,000 жидами, що їх советська влада загнала на Сибір, де вони караються таксамо ,як караються там міліони нещасних українських виселенців. А як хто є нині антисемітом, то є ним в першу чергу советська влада, що розстрілює теж і таких жидів як Альтер і Ерліх.

Новий страйк вугіляних майнерів

Маємо новий страйк. Це страйк копальників мягкого вугілля. Він приходить вчасі, коли вже наладнано продукцію в автомобілевім промислі, в сталевім і в деяких дрібніших. Колиб порівнати наладнування промислових справ із будовою, то виглядає так, начеб почали будувати дім від даху, опісля перейшли до стін, а на кінці до підвалин. Це так збоку краєвої реконверзії, тобто переходу з военного стану на мирний. Бо в практиці треба було наперед подбати про забеспечення продукції вугілля, опісля сталі, а щойно дальше того, що виробляють зо сталі.

Правда, провідник майнерів, загально звісний робітничий дипльомат Джан Л. Луїс, розпочав розроблювати ідею страйку ще вчасі страйку в автомобілевім промислі. Одначе він нагло застановив свою акцію, не подаючи причин. Тепер показується, що це була добре обдумана стратегія: коли наперед наладнають відносини в продукції сталі, потім в продукції автомобілів та загалом інших виробів, то що з цього, як не буде вугілля для отоплювання фабрик? Саме такий момент прийшов тепер і Луїс його використує. Страйк вугільний є загрозою для головних ділянок промислу і тому Луїс надіється швидкого полагодження спору.

Причини страйку, як подає Луїс, є дуже благородні. Правда, йде тут і про заплату, та в першу чергу він видвигнув справу забеспеки людського житят при майнерській праці. Він цифрами доводить, кільки то людей гине серед праці в майнах і переконує підприемців, що „людська кровця не водиця", що втрата в людях це не тесаме, що втрата в худобі чи там утрата в кількости дерев у лісі. Коротко, він каже, що підприемці мусять подбати не так про матеріяльний добробут майнерів, як про його життя й здоровля. Він домагається від них доплати до спільного фонду здоровля й добробуту по десять центів від випродукованої тони вугілля, а це малоб принести яких 50—60 міліонів долярів річно. Ці гроші малиб піти до каси юнії і це мабуть найслабша сторона цеї справи, бо кажуть, що цей фонд повинен бути створений окремо від юнійної каси, хоч і під контролею юнії.

Підприемці вже згодилися дати підвишку в платні на 18 відсотків, але це не вдоволяє Луїса. Найновіші вісти з конференції звідомляють, що Луїс не приймає цеї оферти, бо наперед має бути наладнана справа доплати до фонду добробуту й здоровля. Треба надіятися, що ця справа тим разом переможе і страйк скоро покінчиться.

Микола Чубатий

350-ліття Берестейської Унії (1596-1946)

(В світлі нових іст оричних дослідів)

III.

Чому князь Острозький противився Берестейській Унії.

Загадочну ролю князя Константина Острозького російські історики розвязували зовсім просто. Вони казали, що князь був ревнителем православія, тому засадничим ворогом религійної унії України з Римом.

Сказане передше ясно це заперечує, бо ніхто другий, а саме князь Острозький перший підняв плян релігійного обєднання.

Теж і польсько-католицькі історики виясняють цю справу поверховно, бо пізнішу опозицію князя Острозького проти унії зводять до його особистих амбіцій. Мовляв, князь Острозький образився, що його поминули при дальших нарадах і особисто ображений перекинувся з прихильника в противника унії.

Поміж тими двома виясненнями, російським та польським, плуталося теж багато давніших українських істориків аж доки нові досліди не викрили одної інтересної події з життя князя, що льоґічно виясняє його пізнішу опозицію проти власного свого твору.

26 літ передше князь Острозький пережив був вже одну унію, а саме політичну унію України з Польщею, так звану Люблинську Унію (1569). Люблинську унію українсько-білоруські магнати поборювали дуже остро, одначе князь Острозький не був таким завзятим її противником, бо король польський Жигмонд Авґуст обіцяв тоді, що прилучені до Польщі українські землі дістануть автономію та стануть немов третою складовою частиною Річипосполитої, побіч Польщі та Литви. Та не зважаючи на таку обітницю автономії для України, відомої тепер в історії під назвою Волинської Автономії, поляки не ввели її в життя, отже наділі князя Острозького ошукали.

Навчений таким прикрим досвідом князь, як то кажуть, раз попікшися, став дмухати й на холодне. В релігійній унії він видів подібну подію до політичної Люблинської Унії. Тому, будучи засадничо сам прихильником унії, хотів добре обеспечити права української церкви на соборі в присутности представників українського громадянства, папи та короля. Вони мали, по плянови Острозького, переняти торжественні зобовязання постанов дотримати. Одначе каріерист, епископ Кирило Терлецький, приспішив цю справу приватними нарадами з королем та пляном вислати посольство негайно до Риму та перевести там підчинення української церкви папі поза собором. Акція Терлецького поставила Потія в дуже клопітливе положення, бо з одного боку він не міг касувати того, що вже сталося на королівськім дворі, з другого боку не хотів зразити князя для справи унії.

Перед виїздом до Кракова, він старався ще раз бачитися з князем Острозьким та переконати його, що собор буде скликаний по повороті з Риму, одначе князь був у своїх плянах унії неуступчивим. Він був переконання, що так переводжена унія поза собором не дасть ґарантій, що права української церкви будуть збережені. Він тепер став завзятим противником так переводженого діла обєднання та зачав його поборювати усіми засобами, що їх мав до розпорядимости. Серед тої бурі, що зривалася проти релігійної унії в Україні, виїхали Іпатій Потій та Кирило Терлецький до Риму, де при кінці грудня 1565 два представники українсько-білоруського епископату довершили обєднання Української Церкви з Католицькою Церквою.

Собор в Берестю 1596.

Релігійного обєднання української церкви з папським престолом довершили два висланники епископату в Римі, одначе публичне проголошення цього акту мало відбутися на публичнім соборі, що його мав митрополит скликати в наступнім, себто 1596 році.

Рівночасно папа видав ряд документів, якими вповні потверджував дотеперішні старі права та привилеї київської митрополії, що робили її правдиво самоуправною одиницею в Католицькій Церкві, а митрополита київського майже зрівнували з правами патріярха. Папа позволив зберегти привилей жонатого духовенства, старий календар, актуальну та сильно заострену в тім часі справу, а навіть не домагався ніяких змін у „Вірую".

Кромі того ціла повінь листів вийшла з Риму до різних достойників в Польщі, духовних та світських, з проханням попирати справу церковної унії України та Білоруси.

Та серед того всего по цілій Україні клекотіла вже боротьба двох протилежних поглядів: прихильників та противників так доконаної унії в Римі. Тому іне диво, що собор в Берестю, скликаний на осінь 1596, відразу роздвоїв українців. Поміж прихильниками та противниками унії розгорілася боротьба, повна траґічних зударів братів того самого народу, проте Берестейська Унія (1596) стала таки немов власною реформацією в Україні та змаганням зі собою двох світоглядів. Старий, консервативний світогляд, бажав лишитися при старім навіть тоді, коли ця старина вже не відповідала потребам життя. Нова проґресивна течія в Україні прямувала до того, щоби Україну через спільну віру зі Західною Европою звязати тісніше зі заходом та тим способом прискорити культурне відродження України.

Впровадження нових способів ширення освіти при помочі модного тоді латинського гуманістичного образування присвоїли собі спершу уніяти, але це приневолило згодом також православних вводити у себе ту саму латину та той сам спосіб навчання аж до католицького фільософічнгоо світогляду, включно, що так буйно розквітав не деінде, а саме в православній Киево-Могилянській Академії, основаній православним митрополитом Петром Могилою 36 літ після Берестейської Унії. Цілий український нарід щораз то глибше всякав в себе впливи заходу, щораз то ясніше викристалізовував свою національну окремішність, різну від москалів та від поляків.

Бували тоді в Україні теж скрайні консерватисти, що жахалися латини та західних впливів в православній церкві як сатани. Таким був відомий атонський монах Іван з Вишні Вишенський, так по майстерськи представлений Іваном Франком. Не могучи погодитися з новими перемінами в Україні, вертає він на Атон та замикається у своїй келії, бо „поеретичіли всі в Україні, пише він, та від Бога відступили". Сказане це не тільки під адресою українських католиків, але теж і православних. А проте з цього клекоту народжувалася новочасна українська нація, в такім розумінню, як її вже старався здефінювати в двацятих роках 17-го століття найбільший талан України тих часів Мелетій Смотрицький, спершу завзятий боевик проти церковного обєднання, а в другій половині свого життя його жарливий прихильник.

Мелетій Смотрицький каже, що до „руської нації" нележитькожен мешканець України, що тут уродився, духа руського народу має та почувається до звязків зі старою традицією Руси, з Києвом. Релігії він бути може уніятської, православної, а навіть римо-католицької.

Проте Україну таки розривала боротьба двох противних таборів, змагаючихся за опанування цілої нації, зі своїми поміркованими та розважними елементами в центрі та зі своїми скрайними радикалами на крилах.

Скрайними радикалами в таборі уніятів були ці, що прямували таки до повного облатинення українського народу, а тим самим до його спольщення. Це були люди слабого характеру, що не вірили в живучість української нації та в її силу творити нову власну культуру. Типом такого був Д. Сакович, бувший ректор київської богоявленської школи, що з православія перейшов в уніятський табор, а згодом у латинство та спольщився. Таким самим в таборі православних був протоєрей Мужиловський, заклятий ворог всякої думки про поєднання табору православних та уніятів на засаді якогось компромісу, зближеного до первісних поглядів князя Острозького. Мужиловський в добі Хмельниччини стає явним русофілом та прихильником наближення української православної церкви до одновірної московської. Це він був духовим батьком погляду козацької черні, що появився на Переяславській Раді (1654): „Волимо під царя православного восточного".

А посеред тих двох скрайних небеспечних для нації елементів по стороні уніятів та православних були люди, що постійно шукали шляхів порозуміння, „щоби Русь Руси не нищила", як нерідко вони говорили. До таких належали по стороні православних митрополити Й. Борецький, Петро Могила та ще дехто; по стороні уніятів теж митрополити Іпатій Потій, Йосиф Велямин Рутський та архиепископ Мелетій Смотрицький. Історія постійних їх переговорів над згодою перериваних через інтервенцію радикалів з обох сторін, це цікава ділянка української історії, ще донині якслід не висвітлена.

На скріплення чи ослаблення одного чи другого табору величезний вплив мала політична судьба українського народу та його відношення до Польщі і Москви. Коли сильнішою була Польща, так немов для національного самозбереження український нарід прихилявся до табору православних, щоби відгородитися духово від католицької Польщі. Йшла потуга Польщі в долину, а виростала для України небеспека збоку Росії, так православний табор тратить на популярности, а зростає табор уніятів. Український нарід тим способом хотів немов підсвідомо бути самим собою, власною індивідуальністю, окремою і від Польщі і від Московщини.

Перед Хмельниччиною слабші уніяти були в дефензиві, а православні в офензиві. На услуги православних стала українська національна армія-козацтво. По підчиненню частини України під владу московського патріярха (1685), симпатії українського народу так само немов підсвідомо звертаються в сторону уніятів. Вони мимо переслідування збоку могучої Росії ростуть в силу та загортають в свій табор в половині 18-го століття цілу Правобічну Україну.

Що більше, навіть у козацтві, колись першім оборонці православного благочестія, заходять зміни в настроях. Відомо, що провідник мазепинців гетьман Пилип Орлик перейшов в уніятський табор, не могучи знести наруги над памятю свого духового батька Івана Мазепи, що її виконувала клятьбою на Мазепу православна церква в Україні. Перевагу православію в Україні дала Росія аж своєю насильною інтервенцією по розборах Польщі. Ось і ключ розуміння, чому навіть червона атеїстична Росія стала на Західній Україні вести церковну політику і активно нищити українське католицтво, насаджуючи на його місці московське православія. (Кінець).

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про ґітлерівщину)

19)

Крім дітей, німець частенько бє й жінку, ніби не бє, а „повчає" — в лице, по голові, або й прямо стусане так, що тамта підлоги хапається. Але вона огризнеться, почервоніє, а через дві хвилини в них усе йде далі, наче нічого й не трапилось.

Але є биття й биття. Один це любить, а другий ні. Крім того, німець бє брутально, дошкульно й ґвалтовно, він не тільки дітей „виховує", чи жінку, але вміє бити й жорстоко, майже завжди до крови. Він рідко обмежиться одним ляпасом по пиці, чи там стусаном у бік, а бє доти, доки другий не падає, чи не покривавиться. Це я бачив дуже багато в відношенні до наших людей.

Наших людей він бив не для виховання, чи направи, часто навіть не для покарання, а з метою зігнати злість, помститися за неуспіхи на фронті, вилляти свій настрій, показати свою зверхність. В дуже багатьох випадках німці били українців, чи інших „остарбайтерів" тільки за те, що не розуміли їх. В багатьох випадках тільки за те, що вони приїхали від большевиків. Але найбільше тому, що вони „погній-нарід", щоб дати їм це відчути, щоб показти, що німець людина „вищої раси", має право панувати над „бидлом". І наших людей били не тільки на 90% жорстокі й нелюдські ляґерфюрери, які підбиралися зі спеціяльного типу людей, чи вахмани, тоб-то фабрична, чи ляґерова поліція, але й партійні ґітлерівці-урядовці та й звичайні німці — кухар у ляґері, майстер, чи й звичайний німець-робітник на праці, або й „бавори" (селяни) по селах. Не бив тільки той, хто не хотів, або не мав до них ніякого відношення. Хоч були випадки, що наших людей, не тільки хлопців, але й дівчат, били родичі господарів, де вони працювали, або й випадкові люди, німці, чи німкені в місті. По великих фабриках і ляґерах їх часто била фабрична, чи ляґерова поліція, орґанізована зі звичайних німців — бідних робітників, чи селян, які не підлягали наборові до військової служби. Там було чимало випадків масового катування.

Це виглядатиме парадоксом, але найменше била й знущалась поліція німецька, не „Ґестапо", але звичайна поліція. Чому так — не знаю.

Отак розвіялася й третя байка про людяний, чесний та слухняний німецький нарід.

5.

А щож казала влада на це? Ось те питання, яке само собою виникає. Влада була з тими, які били й катували. Вона іноді усувала двох - трьох справжніх садистів, які „переселювали", чи й віддала двох-трьох бандитів під суд, у випадках смертельного побиття. Оце й всі її „заходи".

Як порушування приписів про трактування східніх робітників, чи взагалі чужинців, так і окрадання та биття й катування — все це залежало від неї, тобто від партії, яка була владою й яка ці приписи видавала. Вона знала й бачила систематичне биття людей та й катування, бачила ґумові ломаки вруках ляґерфюрерів, чи на стінах у їхніх бюрах, знала й бачила синяки на тілі та шрами на головах, вона мала й радикальні засоби, щоб те припинити та навчити виконавців шанувати закони. І там, де вона хотіла, там вона це й робила. Але тут вона цього не робила, бо не хотіла. Вона не могла зрадити свою засаду: „вища раса" повинна бути в повазі, а „погній-народи" повинні мати респект і страх перед нею. Німець не має інших засобів викликати пошану й респект до себе.

Як відомо, Ґітлер і націонал-соціялістична партія намірювалися здійснити велику німецьку державу, яку вони назвали „Великонімеччиною", а навколо неї обєднати всі ґерманські народи щонайменше в Европі. Ніхто може нічого й не мав би проти такого наміру, як би він не мав здійснюватись коштом добра й життя інших народів. Німці та й всі ґерманці мають право думати про своє обєднання та створення собі такої держави, якаб їм припадала до смаку. Але поминаючи факт, що ця думка взагалі не надавалася до здійснення, таксамо як і створення спільної словянської держави, якраз ґерманські народи не хотіли обєднюватися з німцями австрійці, голяндці, данці, тощо. Таксамо як словяни не бажають обєднюватися з москалями.

(Дальше буде).

МЕМОРІЯЛ ДО ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА

ВІД XXI. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Пане Президенте!

Ми, американці українського роду, в числі 405, зібралися радити цілий тиждень, починаючи від 25. березня 1946, в місті Питсбургу, у Камонвелт Пенсилвенія, як делегати, вислані 464 відділами, розміщеними у цьому краю і в Канаді, на 21 що-чотирорічну конвенцію Українського Народного Союзу, одної з найбільших цього роду наших братерських бенефітових організацій, що проіснувала вже 52 роки. Наше товариство в першу чергу займається життєвим обеспеченням своїх 46,000 членів. Водночас воно плекає між ними християнського духа братолюбія, льояльности до нашого краю та віру в його демократичні засади; а теж почуває себе до відповідальности дбати за долю наших земляків в Европі.

I.

Проти злих сил, а за ідеали релігії й демократії.

Наш край є нам дуже дорогим і його добробут та забеспека є головним предметом нашої журби. Тому разом з іншими американцями ми віддали наші найвищі зусилля вчасі війни, як на боєвому так і на домашньому фронті. За це зазнали ми вдоволля ще й з цього боку, що наші змагання дістали урядові признання: два кораблі Свободи (Ліберті) були названі іменами людей з нашого роду, а вояки нашого кровного походження відзначалися на полі боїв навіть і такий хоробрий спосіб, що діставали Конґресову Почесну Медалю. При цьому ми теж відчули трагедію і таких родин, яких сини, батьки, чи брати складали найвищу жертву в обороні справедливої справи, за яку заступався наш край.

Згадавши за це, хочемо тепер висловити наші погляди в таких справах, які ми вважаємо важними для забеспеки перемоги, яку відніс наш край такою великою жертвою крови й майна. Робимо це тому, бо знаємо, яку то безмежну ціну прийшлось би заплатити нам і цілому людству, колиб так теперішний розбрат між демократіями і нашим воєнним союзником, С. С. С. Р., дальше поширявся і довів до викопання пропасти, в якій пропалоб ціле людство на віки.

Спершу хочемо ствердити, що ми, американці, миролюбні люди, безоглядy на те, з яких народів ми не походилиб. Однаке мир, який присвічує нам як ідеал, є оснований на засадах християнства й цивілізації. Саме в імя цього правдивого миру ми, американці, підняли нашу зброю проти наїздників, тобто проти держав Осі. Ви, Пане Президенте, самі зясували це влучно, заявляючи, що ми пішли у цей завзятий бій, щоб увільнити світ від цих діяволських сил, які намагалися стерти з обличчя землі ідеали релігії й демократії. Ці злі сили добре розуміли, що оба ці ідеали оперті на одній основній засаді, а це на вартости й гідности кожної людини зокрема. Та диктатура, як це Ви, Пане Президенте, влучно сказали, відкидає ці засади. „Диктатура, під яким іменем вона не являлась би, основана на доктрині, що людина як особа не має ніякого значіння; що держава це єдина сила, з якою треба рахуватися; та що чоловіки, жінки й діти прийшли на світ виключно на те, щоб служити державі" — як Ви, Пане Президенте, сказали при кінці своєї промови.

Проти агресій, а за Атлянтійський Чартер.

Саме проти цеї диктаторської системи ми, американці, пішли до війни. Та помагаючи знищити один рід диктатури, ми стали віч-на-віч з другого роду диктатурою, яка є таксамо безправна, безбожна і невирозуміла на людські терпіння, як і фашизм та націзм в часі, як були на верху своєї сили. Тінь отсеї диктатури росте й затемнює уже тепер проміння сонця миру; цього миру, якого появу ми так радісно повитали, як скінчилася війна.

Виходить, що як довго оця злорадна тінь паде й поширюється по землі; і як довго демократія й релігія загрожені діяволською силою, яку ця тінь представляє, так довго наш край не може злагіднити свого чування, не може зменшити своєї сторожі і не може ослабити своєї військової сили. Добре то сказав недавно Ваш секретар стейту, Джеймс Ф. Бирнс: „...слабість заохочує до аґресії. Слабість спонукує інших так поступати, як вони не поступалиб, колиб знали, що за нашими словами криється сила". Ось тому, хоч наш край шукає усіх можливих способів, щоби втримати мир на землі, то він мусить витримати в рішучій ітвердій постанові не допустити до поширювання проти-релігійних і проти - демократичних намагань і бути готовим кожної хвилини силою стримати аґресію. Цього вимагає вже почуття національного самозбереження.

Також треаб мати на увазі, що свободолюбні народи по цілому світі ждуть від Америки, щоб вона так поступала і щоб у такий спосіб вона додержала отих обітниць, які проголосили ці, що підписували Атлянтійський Чартер, і які ми, як держава, зобовязалися зберігати, особливо зобовязавшись припильнувати, щоби „було пошановане право всіх народів вибирати собі самим форму влади, під якою хочуть жити, а далі „щоби були привернені суверенні права і право самовирядування таким народам, яким насильно такі права відібрано".

Треба теж постійно мати на увазі, що як ми мобілізували по цілому світі народи для підтримки аліянтської справи у війні, то ми їм обіцяли, що як переможемо, то тоді буде „встановлений мир, який дасть спроможність усім краям зажити беспечно у своїх межах, як і дасть запевнення, що всі люди по всіх краях зможуть прожити ціле життя у свободі від страху й недостатку".

Щоби дотримати цю обітницю, поміщену в Атлянтійськім Чартері, ми перебрали на себе провідну ролю при творенні Організації Обєднаних Держав, про яку то організацію, Ви, Пане Президенте, сказали таке:

„Ми старалися вмістити в Чартері Обєднаних Держав есенцію релігії. Кінець наїздови, втримання миру, поширювання суспільної справедливости, особистих прав і свобід, охорону малих і слабих націй. Ось такими засадами Обєднані Держави вложили в основу Чартеру твердий камінь релігійних правд".

II.

Силу відбити силою.

Зогляду на оці й інші подібні заяви, які ми цілою душею попираємо, нас особливо непокоїть, що не видно рішучого змагання ввести ці засади в життя. Навпаки, можна завважати, як тоталітарні держави вітверто їх зневажають і поводяться визиваючо до всіх обітниць, які вони самі дали. Нам здається, що серед таких відносин наш край мусить тепер заняти ясне становище у цій справі. Отже, або наша держава признається, що вона не має сили, щоби щось зробити в цій справі; або, з другого боку, вона мусить ясно довести кожному, що вона незвичайно заінтересована в цьому, щоби постанови Чартеру були здійснені, та що вона ужие всіх можливих засобів, щоб осягнути намічену ціль. Що більше: Треба ясно виказати, що на випадок, як би якийсь лукавий наїздник спробував відвернути Америку силою з її праведної пути, тоді силу відібється силою.

Оце мусить нам, американцям, стати ясно перед очима, коли доля світового миру висить на волоску. Попри ствердження нашої національної безкорисности, така рішуча поведінка може придасться на це, щоб хоч до деякої міри зломити гін грабіжників у їх протидемократичних змаганнях, бо це все загрожує добробутови і забеспеці нашого краю. Водночас це притримає терплячі і поневолені народи в Европі і в інших частинах світу в дальшій надії на демократичні держави і стримає їх від цього, щоб не піддатись цілковито тоталітарній силі. Отже треба скріпити надію у тих нещасних народів. Їм треба показати, що Америка є їхнім оборонцем, а не якась там тоталітарна потуга, яка чванькувато проголошує демократію й свободу народам, що лежать здалека від неї, а сама тримає своїх підданих у нечуваним ярмі.

На щастя, теперішний напрям в нашій закордонній політиці є правильний. Наш уряд вкінці зрозумів, що тоталітарні держави глядять на уґодовість як на слабість держави. Наш уряд теж памятає трагічні наслідки передвоєнного задмирювання націстичної Німеччини ітепер ступнево береться до такої твердшої закордонної політики, яка вказує на найліпшу американську традицію, бо основану на свободі й демократії і нашій національний безкорисности.

III.

Хто є скитальці й чому не вертають?

Одною признакою цього нового курсу в політиці, яка має спеціяльне значіння для нас, громадян українського походження, є маленьке, хоч далеко не вистарчальне відступлення наших державних урядовців від ославленої угоди в Ялті, в якій Сталін дістав обітницю, що американська військова влада у своїй військовій окупаційній смузі в Европі дасть усяку поміч Советам, щоби переселити українських скитальців на рідну землю.

Американські делеґати на цій конференції мабуть не здавали собі ясно справи з дійсного положення. Бо ось, як це вже добре відоме, як прийшла пора відсилати українських скитальців, американська влада відкрила на своє здивування незвичайно неприродне положення. Ото наші урядовці відкрили, що хоч як українські здеплясовані люди люблять свою рідну Україну і хоч як тужать за нею, вони просто відмовилися вертатися в рідний край. Наділі многі з них воліли радше поповнити самогубство, ніж вертати під совєтський режім. Ці скитальці не тому бояться вертати, начеб вони співпрацювали з німцями в часі війни, бо такого не було.. Навпаки, вони ненавиділи німців за їх сваільні злочини, доконувані на них і за всю руїну, нанесену націстівською військовою машиною їх рідному краеви. Що більше, велика більшість із них була вивезена в Німеччину вчасі війни і вжита для невільничої роботи. Та ці українські скитальці знали теж з гіркого досвіду, що значить тоталітарне безладдя в Україні. У їхній памяті ще надто свіжа втрата їхніх національних, релігійних і культурних вольностей в Україні, як лише большевицький наїздник повернув в нівець у самому зародку Українську Народню Республику після першої світової війни. Вони теж бачили, як міліони їх земляків вмирали в першій полвині десятиліття після 1930 р. внаслідок голоду, нароком насадженого кремлівськими володарями на це, щоб здавити опір українців проти них і проти їхньої політики. Ці скитальці були ще й свідками безконечних запроторювань українців у концентраційні табори або простої „ліквідації" українського населення за його національні або релігійні переконання, незгідні з практиками комуністичної партії. Знаючи те все, вони теж добре знали, яка доля жде їх, якби вони тепер попали у совєтські руки.

Українські скитальці є проти тоталітаризму, значить як проти фашизму так і проти совєтизму; вони вірять у національну й релігійну свободу. Вчасі свого скитальства вони мали нагоду приглянутися як виглядає у практиці демократичний лад західніх Аліянтів. І вже через те одно українські скитальці добре знають, що вони будуть совєтською владою намарковані, як тільки опиняться у Советах. Їх будуть гонити на кожному кроці, їх будуть висилати в концентраційні табори на примусову працю, до холодних пустарів у Сибірі, або поставлять їх „під стенку", тобто розстріляють.

Попри те скитальці знають з оповідань таких, яких уже раз повернено до Советів, а яким удалося втечи із совєтського раю і попасти наново у скитальчі табори, що мало хто із поворотців бачить свою рідну землю, своє село чи містечко. Тепер уже кожному ясне, що совєтська влада систематично висилає українських поворотців цілими потягами у запечатаних товарових вагонах просто на Сибір, де вони мусять працювати серед найчорніших відносин у порозкиданих по великім просторі совєтської держави воєнних фабриках. Міжтим людей інших, а не українців, як ось росіян, привозять постійно на Україну, щоб ними наповнити місцевости, з яких вивезено українців давніше вчасі війни, чи тепер, коли вивозиться і таких українців, що осталися на місцях упродовж війни. Тут треба сказати, що така практика не лише традиційна політика Москви, придумана на винародовлення українського народу і на створення одної московської „вищої раси", щось у роді безмежних націстичних плянів створити панівну ґерманську расу.

Проти нищення релігії.

Притримуючися цеї політики, Совети теж пробували знищити традиційні релігійні почування українського народу. Спочатку вони хотіли осягнути це безбожницькою пропаґандою, нищенням церков, забороною церковних богослужень і загалом переслідуванням релігії на кожному кроці. Коли це не вдалося і коли війна принесла відродження релігійного духа, вони взялися за таку політику, щоби заставити релігію служити цілям совєтської держави. Тому наперед привернули до життя Російську Православну Церкву і настановили на її патріярха ставленника Кремлю і то такого, який вже заздалегідь заповів, що християнство є орудям на услугах тоталітарної совєтської держави, і який послідовно й невільничо слухає кремлівських володарів у всіх справах. Опісля Совети розвязали Українську Автокефальну Церкву, зорганізовану вчасі першої світової війни, і приневолила її вірних приєднатися до Російської Православної Церкви та признати московського патріярха своїм духовним провідником. Після того Совети забралися теж до знищення Уніятської Української Католицької Церкви в Західній Україні. Вони виарештували і кинули до вязниць українських католицьких єпископів, де кілька з них померло. Сотки священиків зазнали такої самої долі. Кілька десяток вірників вимордовано. Водночас вірників церкви тероризовано в такий самий спосіб. Упоравшися так з єпископами й іншими своїми противниками, Совети нароком випустили деяких священиків із вязниць і поставили їх на чолі Української Католицької Церкви. Вкінці, як ми чули, московське радіо звістило, що Українська Католицька Церква зірвала звязки з Римом і стала частиною Російської Православної Церкви. В такий спосіб безбожницькі володарі з Кремлю дістали повну контролю над Церквою у границях Советів, а тепер пічнуть вживати її — як Католицьку, так і Православну — як знаряддя дальшого переслідування й винародовлювання безборонного народу України.

IV.

Америка — остання дошка ратунку нещасного українського народу.

Оце є положення наших українських рідних заморем. Положення усіх цих, що потерпіли й пожертвували все що мали у боротьбі проти націзму й фашизму, а яких геройські діла засяли на сторінках вільної преси по всьому світі. Сьогодні вони цілковито поневолені національно, культурно, релігійно й економічно, а оцих споміж них, які опинилися поза границями України як скитальці силоміць навертають тепер у совєтську неволю.

Хтож має їм стати на поміч? Хто має ту моральну силу, щоб хоч за ними обізватись і стати насупір їхньому поневоленню? Хто годен спинити дальшу висилку як совєтських репатріянтів отих людей, що їх викинула війна з рідної землі? І чи є хто такий, хто підняв би голос святого обурення, як протест проти переселювання міліонів українців на Сибір і в інші околиці і проти заселювання їхнього краю, їх сіл та містечок росіянами і загалом неукраїнцями?

Із безконечного числа листів, які ми дістаємо від наших рідних ззаморя стає ясне, що відповідь на ці питання находиться в Америці, і що всі вони глядять на Америку як на остатню дошку ратунку. Словами, у яких пробиваються стони, повні горя, вони, наші рідні, благають поратунку в нас, своїх братів і земляків, а теж й в інших громадян - американців. Вони віднеслися до нас як звичайні, прості люди в нещастю, як християни до християн.

І нам не може поміститися в голові, щоб на їхні розпучливі благання не звернули люди належної уваги. Це противилось би всяким людяним почуванням, якими славиться Америка. Щобільше: Ви самі, Пане Президенте, і Ваші урядовці кількома наворотами при різних нагодах згадували, що в цьому нашому краю є щире бажання розправитися раз на все із усякою тиранією і тоталітарністю, де небудь вона запанувалаб, та що оця наша країна має стати заборолом волі й релігії й прийти з поміччю безборонним людям, зокрема таким, що то їх називають „простими людьми" — якщо вони стануть жертвами тиранських диктаторів.

За право українського народу на самовизначення.

З повище названих мотивів, ми, що кровно звязані з оцими безборонними людьми; і як, що знаємо докладно їх і їхне положення, звертаємося до Вас, Пане Президенте з проханням: Зробіть усе, що лише у Вашій силі для застановлення репатріяції, довершуваної силоміць на українських скитальцях.

Ми теж апелюємо до Вас стати в обороні українського народу на його рідній землі, в Україні. А вже сама справедливість піддає, що найдоцільніще поступимо тоді, якщо дамо цьому народові спроможність користуватися правами, загарантованими теж і йому в Атлянтійськім Чартері, а зокрема, як признамо йому право національного самовизначення.

Звертаючись до Вас, Пане Президенте, з оцим розпучливим проханням, ми щиро віримо, що як Ви поможете злагіднити українську трагедію, то тим самим причинитеся у великій мірі до розвязки питання, як встановити мир і беспечество в цілому світі.

ТРИГВА ЛІ МІЖ КОРЕСПОНДЕНТАМИ. — Зачалася конференція Ради Беспеки Обєднаних Держав. Знов генеральним секретарем Організації Обєднаних Держав є Тригва Лі з Норвегії. Не диво, що його обступили газетярі. Хочуть від нього довідатись щось цікавого, а особливо, чи Совети возьмуть участь у нарадах.

Плян інформаційної праці

Минулого літа президент Труман доручив департаментови державних справ ознайомити народи світу з „повною і правдивою картиною американського життя та з цілями і політикою Злучених Держав".

Дати „повну і правдиву картину" Америки було власне одним з завдань Офісу Военних Інформацій та Офісу Між-Американських Справ. Коли з кінцем війни ці аґенції зліквідовано, деяка їхня праця, як і персонал, були переведені до департаменту державних справ, де продовжували інформаційну працю, хоч у меншому розмірі. З днем 1. січня створено Офіс Інтернаціональної Інформації та Культури. Таким чином департамент державних справ зробив ще крок вперед до зреалізовання доручення президента.

Покищо цей Офіс працює на засоби спеціяльних фондів. Наколи конґрес затвердить законопроєкт про надання права департаменту державних справ провадити інформаційну діяльнісь за морем, тоді він стане сталою установою. Цей законопроєкт вже ухвалено одноголосно конґресовим комітетом заграничних справ.

Здійснюючи свій плян інтернаціональної інформації, департамент державних справ не буде конкурувати з комерційними аґенціями, чи якими приватними бюрами, його завдання — доповнювати їх інформації. Не буде провадити також ніякої пропаґанди. Ставить собі єдине завдання: дати правдиву картину американського життя та американських установ.

Широку програму Офісу Інтернаціональної Інформації недавно оголошено. Вона має охопити, — бодай на початках такі завдання: обмін особами, які працюють в ділянці освіти, культури, науки; утримання інформаційних бібліотек за границею; посилка текстів офіційних документів дипльоматичним місіям; а також документарних матеріялів, біоґрафічних нарисів та інформацій про життя в Америці; поширення фотоґрафій та фільмів некомерційного характеру; видавання журналу „Америка" для поширення в Росії; розсилання документарних фільмів для показу чужинцям з некомерційною методою; створення в 62 країнах, при американських місіях, невеликих кадрів з осіб, здібних, добре ознайомлених зі справами для переведення наміченого пляну; та зрештою, налагодження упродовж 1947 року коротко-хвилевих радіо передач, що мають обслугувати цілий світ.

Щодо останньосї точки — урядове оперування радіо-передачами по коротких хвилях — то вже виникли деякі нарікання. Дві з найбільших комерційних новинкарських аґенцій, що в часі війни обслуговували державні установи, рішили припинити ту працю, на підставі того, що, мовляв, урядові інформації не можуть не вміщати в собі пропаґанди, а приватні аґенції хочуть мати свою повну незалежність. Внаслідок того повстає питання: Як далеко має йти уряд в своїй діяльности в ділянці інформування інших країн про перебіг справ в Злучених Державах.

Взагалі всі повинні розуміння, як важко в часі миру, так само як і за війни, аби чужинці в інших країнах мали точні, правдиві інформації про нашу країну. Є ще чимало людей у світі, які уявляють собі нашу країну як якусь леґендарну, величезної военної сили, з надмірним багатством, роскішю і разом з тим безвідповідальну. Навіть в країнах, про які ми думали, що знають нас добре, мають помилкову уяву про наші установи та міжнародню політику.

Чимало громадських діячів в Америці думають, що сучасні події йдуть з такою швидкістю, що американці не повинні бути байдужими до помилкового розуміння американського життя. Вилйем Бентон, помічник секретаря державних справ, сказав: „Надія на будуче полягає в тому, щоби перемогти масове неознайомлення та злу волю".

Американський уряд вітає й бажає, щоб інші країни також орґанізували і н ф о р маційно-культурну працю поза своїми межами, також і в цій країні, на таких засадах, як то робить Америка. Ми признаємо і вітаємо взаємну інформацію; ми можемо дечому навчитися від інших, але певно і самі могли би дечому навчити й інших.

Загальна Рада — ФЛІС.

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

SURGERY SOMETIMES USED IN TUBERCULOSIS

THE treatment of tuberculosis suggests to most of us a picture of a patient on a sleeping porch drinking large quantities of wholesome milk. And these simple things—rest, fresh air, good food, are still the cornerstones of treatment. Yet even here, there is a place for the surgeon. The simplest surgical method used in this disorder is a procedure known as pneumothorax. The doctor introduces a small needle into the chest (outside the lung but inside the chest wall) and lets in a measured quantity of air. This causes the lung on that side to collapse, and the air outside the lung acts on it like a splint. In other words, the affected lung is given a chance to rest. Nature has given us twice as much lung power as we need, so the patient has no difficulty breathing with only one lung, while the other one gets its well-earned and healing rest. In time, the air outside the lung is absorbed and it soon expands again to its normal size, often much better for its brief rest.

Trouble was that some patients with tuberculosis had fibrous glands connecting the lung to the ribs or chest wall. And in these cases, the lung could not collapse, so pneumothorax was ineffective. The surgeon came to the rescue with a simple procedure. He cut the fibrous bands, allowing the lung to collapse. If that does not work, it is possible to make a small incision in the neck, cutting the nerve to the diaphragm (that's the big muscle plate under the lung), which causes that organ to push up against the lung and collapse it that way. In other cases it may be desirable to remove part of the rib over the affected lung and thus put the diseased tissue at rest. The ribs soon begin to grow back but fortunately in a slightly different part of the chest wall, so that the good effects are not altered; and there is no prolonged weakening of the wall of the chest. These surgical procedures of course are not cure-alls, but they help a surprising proportion of patients. In tuberculosis, as in many other disorders, the number one method is still prevention. Nothing better in this line has been found than the routine physical and x-ray examination plus common sense hygienic living.

AMERICAN ✚ RED CROSS

В НАШОМУ ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ.

Як за війни, так і в часі миру Американський Червоний Хрест не перестає дбати за здоровля та добробут родини, громади, цілої країни. В той-же час не забуває і про нещастних в інших країнах.

Відділ віджи̇влювання при Червоному Хресті ставить своїм завданням ліпше здоровля черз ліпше віджи̇влювання. А переводить це в життя через свої відділи по цілій країні, влаштовуючи лекції та демонструючи, як купувати, варити, зберігати та приправляти ріжні продукти.

Як заощадити пшеницю та товщі? Як забеспечити родині відповідне віджи̇влювання при малих родинних зарібках? Як довго треба варити ярину? Це є деякі з питань, на які даються відповіди на тих курсах, помагаючи господиням в охороні здоровля цілої родини.

Але все може статись якийсь випадок, хтось з родини захоріє. І в цій ділянці Червоний Хрест помагає господині шляхом курсів домашньог догляду, навчаючи, як ходити за хорим.

Як хтось з родини впаде, чи вріже руку, чи взагалі, як станеться один з багатьох можливих, дрібних випадків, господиня, яка пройшла курс першої помочі, не побіжить шукати помочі в сусідів, але сама знатиме, що в першу чергу треба зробиті, не тративши ні хвилини часу.

Аби менше траплялось випадків, Червоний Хрест подає інформації як треба запобігати нещасливим, влаштовує курси плавання та рятування потопаючих. Курси ці також влаштовуються відділами Червоного Хреста як частина широкого пляну охорони здоровля та добробуту всіх людей різного віку, різного походження.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Озон Парк, Н. Й. — В дописі „Коляда для українських скитальців" додати до колядників: Осип Самборський.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Повідомляємо, що збори Ім. Ольги Басарабової, від. 47, У. Н. Союзу відбудуться в неділю 7. квітня, в годині 3. попол., на Парафіяльній Гали. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо буде звіт делеґатки з конвенції. Відтак запрошуємо тих осіб, що можливо хотілиби послухати звіту нашої делеґатки та приступити до У. Н. Союзу. — Анастазія Малицька, предс.; Марія Віхоть, кас.; Марія Заблоцька, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. Союзу, повідомляє всіх своїх членів і членькинь, що мітінґ товариства відбудеться в неділю 7. квітня ц. м., в галі церковній, під ч. 34 Біч вул., точно в годині 2. попол. Взивається все членство, щоб всі прийшли точно на час. Секретар-делеґат здасть справоздання з Конвенції. Отже приходіть всі точно на час, щоб ви самі не нарікали. — Мих. Галькевич, секр.

ПОШУКУЮТЬ

Галина Вовканич (замужна Целюх) пошукує свого стрийка **Ігната Вовканич**, і його брата **Максима**, зі села Мшанець, пов. Старий Самбір. Зголосіться і подайте свою адресу до:
MICHAEL RAPACZ
St. Johnsville, N. Y.

Еміліян Керницький пошукує за своїми братами: **Іваном, Стефаном, Михайлом, Евгеном** і сестрою **Анастазією Керницькими**. Перед війною мешкали в Ватербурі, Конн. Хто би знав дещо про них або вони самі, прошу зголоситись на адресу:
OLGA EVANICK
500 E. 13th St., New York 9, N. Y.

ОКПИШ РОМАН, син Казимира та Стефанії, пошукує рідних: **ОКПИШ ІВАНА, ВАСИЛЯ та ВОЛОДИМИРА** з Белзу, пов. Сокаль, котрі до 1939 жили в Ню Йорку. 66,—
OKPYSH ROMAN,
1217 A Camp, Block 6/32. 1217 D.P. Assembly Centre, 800 Control Unit. B.A.O.R. via Gr. Britain

ТАРЗАН, ч. 1357. Подвійна смерть.

І так за вставленням Джени Тарзан пустився в глибину понурої джунглі, щоби попасти на слід загибшої дитини.

На мягкій землі він найшов свіжі відтиски жіночого черевика — а це рідкий вид у джунглях.

На сцені вбивства Тарзан побачив застріленого графа, одначе скоро він завважав тіло побитого Рауля...

Він зрозумів, що кожен з них помер з інших рук.